

POCZĄTKI PANOWANIA STANISŁAWA AUGUSTA PONIATOWSKIEGO

ELŻBIETA PAPROCKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Jadwiga Iwanowska
Jan Bielecki
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat:

Początki panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego

Klasa/czas trwania:

II/45 minut

Cele

Uczeń:

- omawia okoliczności elekcji SA Poniatowskiego jako przykład osłabienia suwerenności państwa wobec Rosji;
- charakteryzuje reformy pierwszych lat panowania Stanisława Augusta;
- wyjaśnia, dlaczego podniesiono kwestię dysydencką i jakie znaczenie miało uchwalenie praw kardynalnych;
- omawia genezę oraz cele konfederacji barskiej;
- kształtuje umiejętność czytania ze zrozumieniem.

Metody/techniki/formy pracy:

- analiza SWOT;
- zbiorowa;
- indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- źródła;
- podręcznik;
- arkusz analizy SWOT.

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel przypomina podczas rozmowy z uczniami przejawy słabości Rzeczypospolitej w czasach saskich.

Uczniowie analizują źródło 3 i 4: <http://włączpolske.pl/index.php?etap=10&i=1272>, odpowiadają na pytania: Wyjaśnij, kim był dla Stanisława Augusta Poniatowskiego Adam Kazimierz Czartoryski.

Wyjaśnij, co oznacza sformułowanie „teraźniejsza forma rządów” i dlaczego Katarzyna II chciała ją utrzymać? Dlaczego dążyła do wyboru „Piasta”?

2. Następnie nauczyciel omawia plany Familii oraz znaczenia reform lat 1764–1766. Uczniowie na podstawie treści podręcznika zapoznają się ze sprawą dysydentów odpowiadają na pytania: Kim byli dysydenci? Kto i dlaczego upominał się o ich prawa? Gdzie powstały konfederacje dysydenckie?

3. Nauczyciel przechodzi do omówienia początków obrad sejmiku delegacyjnego, uczniowie zapoznają się z tekstem: – Prawa kardynalne, M. Sobańska-Bondaruk, Wiek XVI–XVIII, s. 403.

Następnie odpowiadają na pytania: Jakie postanowienia zawierały prawa kardynalne? Dlaczego zostały uchwalone i objęte gwarancją rosyjską?

Nauczyciel omawia cele konfederacji barskiej. Uczniowie zapoznają się z tekstem źródłowymi i wykonują zadanie:

„Wyjątki z protokołu posiedzeń króla z ministeryum począwszy od 11. Marca do 18. Lipca 1768.

23. Marca. Z podkomorzym koronnym mówił Repnin wyrażając żądanie, aby [...] król wezwał pomocy moskiewskiej przeciwko barskiemu spiskowi. Podkomorzy odpowiedział, że to czynić niebezpieczno, gdyż wezwanie zagranicznych wojsk mogłoby zdać się narodowi naganne w królu i może senatorowie dać tej rady nie zechcą. Repnin [...] odpowiedział: Powiedz W. ks. Mśc. królowi, jeżeli to się nie stanie, jak ja życzę, my Moskwa bardzo spokojnie patrzeć będziemy przez kilka niedziel na progressa [postępy] konfederacji barskiej, która pewnie w całym kraju się rozpostrze, ale też potem i na królu i na całej Rptej ścigać będziemy złamanie traktatu świeżo zawartego i już [...] z Polską całą podług upodobania naszego postąpimy, „Że to mówił poseł, którego nigdy nie zaparł się dwór jego, już tylekroć tak skutecznie groźny [...] te wszystkie względy do kupy zebrane determinowały króla do uczynienia *in senatus consilio* [podczas obrad senatu] propozycji a potem usłuchania rady *pluralitatis* [większości] zamawiającej pomoc moskiewską”.

Źródła odnoszące się do pierwszego okresu panowania Stanisława Augusta... opr. H. Schmitt, Lwów 1884: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/79978>.
Uzasadnij, że Rzeczpospolita znajdowała się pod rosyjskim protektorem.

4. Uczniowie wypełniają wspólnie arkusz analizy SWOT. Początki rządów SA Poniatowskiego – droga do uzdrowienia państwa?

Komentarz metodyczny

Arkusz analizy SWOT pozwoli uczniom zastanowić się nad sytuacją Rzeczypospolitej w połowie XVIII w. Zadanie jest trudne, nauczyciel powinien stosować zasady oceniania kształtującego i pomagać sformułować hasła.